

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriön esitykset hallitus- ohjelmaan

2023–2027

Johdanto

Muistioon on koottu sisäministeriön hallinnonalan yhteiset esitykset hallitusohjelmatyötä varten. Esityksissä on otettu huomioon turvallisuuden toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ja esitysten aikajänne painottuu tulevalle hallituskaudelle. **Näiden esitysten lisäksi sisäministeriön hallinnonalan eri toimialat ovat laatineet näitä yhteisiä esityksiä tarkentavat ja konkretisoivat omat hallitusohjelmaesityksensä.**

Esitysten keskeisin tavoite on parantaa turvallisuutta ja vastata muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin kestävällä maahanmuuttopolitiikalla. Tavoitteena on varmistaa ja turvata sisäasiainhallinnon viranomaisten uskottava toimintakyky, jotta Suomi säilyy jatkossakin yhtenä maailman turvallisimmista maista ja väestön turvallisuuden tunne on korkea.

Sisäministeriön hallinnonalan yhteiset tavoitteet hallitusohjelma- työtä varten ovat

- 1** Turvallisuusviranomaiset torjuvat turvallisuusuhkia ja ennalta estävällä toiminnalla vahvistetaan turvallisuutta, turvallisuuden tunnetta ja luottamusta viranomaisiin.
- 2** Turvallisuusviranomaisille varmistetaan toimintaympäristön muutosta vastaavat toimintaedellytykset, suorituskyky ja ajantasaiset toimivaltuudet.
- 3** Kestävällä maahanmuuttopolitiikalla vastataan muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin, varmistetaan asiakaslähtöiset ja sujuvat maahanmuuton menettelyt, tehostetaan turvapaikka - ja vastaanottojärjestelmän kokonaisuutta sekä paluita ja palautuksia.

Suomalainen yhteiskunta rakentuu oikeusvaltion, demokratian ja perus- ja ihmis-oikeuksien kunnioittamiseen. Näiden oikeuksien vahvistamiseksi ja turvaamiseksi tulee toimialakohtaisen tarkastelun ohella **varmistua siitä, että sisäministeriö** kykenee kaikissa tilanteissa vastaamaan sisäisen ja kansallisen turvallisuuden sekä maahanmuuton politiikka-alueiden edellyttämästä ennakointi-, suunnittelu- ja päätöksentekokyvystä valtioneuvostossa. Tämä tarkoittaa mm.

- riittäviä resursseja valmistella vaikuttavaa, oikein kohdentuvaa, toimivaa, johdonmukaista ja ymmärrettävää lainsäädäntöä;
- toiminnan ja talouden suunnittelun sekä tulosoikeuksien edelleen vahvistamista VN –yhteistyössä;
- kykyä ennakoida sekä luoda ajantasainen tilannekuva toimintaympäristöstä, ja kykyä vastata toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin oikea-aikaisesti myös ministeriössä;
- osaamista ja voimavaroja tietoon perustuvan päätöksenteon edelleen vahvistamiseksi mm. TKI –toimin sekä
- aktiivista toimijuutta EU-, Nato ja muussa kansainvälisessä yhteistyössä.

Torjutaan turvallisuushkia sekä ennalta estävällä toiminnalla vahvistetaan turvallisuutta, turvallisuuden tunnetta ja luottamusta viranomaisiin.

PERUSTEET

Suomen sisäisen ja kansallisen turvallisuuden politiikan tulee jatkossa perustua yhä voimakkaammin ennaltaestämiseen. Ennalta estävällä toiminnalla ylläpidetään yhteiskunnan ja ihmisten turvallisuutta, turvallisuuden tunnetta ja luottamusta puuttamalla varhain turvallisuutta vaarantaviin kehityskulkuihin. Myös muiden yhteiskuntatoimijoiden ennalta ehkäisevät toimet ja hyvinvointipalvelut tukevat turvallisuusviranomaisten työtä. Ennalta estävällä toiminnalla vähennetään onnettomuuksien, rikosten ja turvallisuutta heikentävien häiriöiden aiheuttamia taloudellisia ja inhimillisiä kustannuksia ihmisille ja yhteiskunnalle.

Poliisin rikostorjunnan tila on heikentynyt viimeisten vuosien aikana päivittäisistä pyrkimyksistä ja lisäresursseista huolimatta. Rikosten selvitystaso on heikentynyt ja tutkinta-aika on kasvanut. Näissä molemmissa esiintyy myös alueellisia eroja. Rikostorjunnan yhdenmukaista ja valtakunnallista kehittämistä on vahvistettava erityisesti perusrikostutkinnan osalta tutkinta-aikojen ja -tason parantamiseksi ja seuraamusjärjestelmän uskottavuuden ylläpitämiseksi.

Vaikka Suomeen ei tällä hetkellä kohdistu sotilaallista uhkaa, ovat Suomeen kohdistuvan hybridi-vaikuttamisen riskit ovat kasvaneet. Yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä on kyettävä vahvistamaan ja tunnistamaan kriittisen toimijat.

Kansallisen varautumisen lisäksi tulee edelleen tehostaa kansainvälistä monen- ja kahdenvälistä resilienssi- ja varautumisyhteistyötä.

TOIMIALAKOHTAISET TAVOITTEET

- Rikostorjunnan yhdenmukaistumisen myötä erityisesti perusrikostutkinnan osalta tutkinta-ajat ja niiden tasot parantuvat.
- Kyky estää ja havaita kriittisiin viranomaisverkkoihin kohdistuvaa valtiollista vakoilua ja vaikuttamista paranee.

- Nuorten väkivaltarikollisuuden kasvu pysähtyy ja katuväkivalta vähenee.
- Omatoimisen varautumisen osaaminen vahvistuu kaikissa väestöryhmissä.
- Yhteiskunnan siviilivalmiuden taso nousee ja varautuminen erilaisiin häiriö- ja uhkatilanteisiin vahvistuu.

KESKEISIÄ TOIMENPITEITÄ

- Painotetaan kaikessa viranomaistoiminnassa ennalta estävää toimintaa.
- Puututaan varhaisessa vaiheessa nuorten rikollisuuteen ja jengirikollisuuteen johtaviin kehityskulkuihin sekä torjutaan katujengirikollisuutta kaikin keinoin laajassa yhteistyössä.
- Poliisin esitutkintamenettelyt yhdenmukaistetaan valtakunnallisesti.
- Viranomaisille valmistellaan oikeus puuttua ulkomailla oleviin Suomea uhkaaviin tietoverkkolaitteisiin.
- Järjestetään kriittisen infrastruktuurin suojaamista ja häiriönsietokyvyn parantamista koskevan direktiivin mukainen viranomaistoiminta- ja valvonta keskitettyä valtioneuvoston alaisuuteen.
- Laaditaan kansallisen turvallisuuden strategia.
- Turvallisuusselvityslaki uudistetaan.
- Osallistutaan aktiivisesti kansainväliseen kriisivarautumis- ja resilienssiyhteistyöhön.

ARVOIDUT BUDJETTI- VAIKUTUKSET, milj. €	2024	2025	2026	2027	2028
	41,6	39,0	39,0	39,0	39,0

YHTEYSHENKILÖ Kansliapäällikkö Kirsi Pimiä

Turvallisuusviranomaisille varmistetaan ajantasaiset toimintaedellytykset, suorituskyvyt ja toimivaltuudet

PERUSTEET

Kaikkialla Suomessa tulee voida luottaa siihen, että apua on saatavilla nopeasti, tehokkaasti ja yhdenvertaisesti onnettomuuksien, häiriöiden ja rikosten sattuessa. Turvallisuusviranomaisten on varmistettava, että väestö ja infrastruktuuri pystytään suojaamaan sekä yhteiskunnan toimintakyky turvaamaan kaikkein vakavimmissakin häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumisen ja väestönsuojelun järjestelyiden on vastattava uhka-arvioita. Tarvitsemme kaikissa tilanteissa suorituskykyiset turvallisuus- ja pelastusviranomaiset, joilla on kulloiseenkin tilanteeseen nähden ajantasaiset toimivaltuudet ja toimintakyky. Sisäinen turvallisuus ja hyvä turvallisuudentunne luovat edellytykset ja kyvyn myös ulkoisen turvallisuuden häiriötilanteista selviämiseksi.

Viranomaisten henkilöstövahvuus, määrältään ja laadultaan riittävä materiaali tilanteen vaatimukseen nähden, sekä kyky ylläpitää nostettua suorituskykyä (reservi), virka-apua ja valmiutta tulee turvata kaikissa tilanteissa (ml. pitkittyneet poikkeusolot tai häiriötilanteet, reservi). Viranomaisten kriisinsietokyky tulee turvata mm. järjestelmien varmentamisella ja toiminnan kannalta kriittisten laitteiden, materiaalin sekä varaosien hankinnoilla etukäteen.

TOIMIALAKOHTAISET TAVOITTEET

- Sisäasiainhallinnon viranomaisille on varmistettu toimintaympäristön muutosta vastaavat toimintaedellytykset, suorituskyky ja ajantasaiset toimivaltuudet.
- Koko sisäasiainhallinnon henkilöstö työskentelee toiminnallisesti tarkoituksenmukaisissa, turvallisissa ja terveellisissä toimitiloissa.
- Sisäasiainhallinnon viranomaisilla on käytettävissään toimintakykyiset ja toimintavarmat operatiiviset ICT järjestelmät.
- Viranomaisten tehokkaan tiedonvaihdon edellytykset toteutuvat.

KESKEISIÄ TOIMENPITEITÄ

- Sisäasiainhallinnon turvallisuusviranomaisten resursseja lisätään sekä toimivaltuuksia ja lainsäädäntöä kehitetään siten, että ne mahdollistavat nopeat ja vaikuttavat toimet kaikissa turvallisuustilanteissa sekä uusimman teknologian hyödyntämisen.
- Kehitetään turvallisuusviranomaisten toimitilojen yhteiskäytön mahdollisuuksia.
- Kehitetään hallinnonalan toimitilaratkaisuja ja työympäristöjä yhteistyössä Seenaatti-konsernin kanssa (ml. perusvuokratason liittyvät kysymykset).
- Keskitetään poliisin hallinto eli tukitoiminnot (mm. hankinnat, toimitila- ja henkilöstöhallinto) toiminnallisesti tarkoituksenmukaiseksi ja kustannustehokkaaksi poliisin konsernia palvelevaksi kokonaisuudeksi.
- Korjataan perusvalmiudessa olevat puutteet ja nostetaan pelastustoimen valmiuden sekä väestönsuojeluun varautumisen taso turvallisuusympäristön vaatimusten mukaiseksi.

ARVOIDUT BUDJETTI- VAIKUTUKSET, milj. €	2024 137,9	2025 148,7	2026 161,7	2027 165,2	2028 165,8
--	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

YHTEYSHENKILÖ Kansliapäällikkö Kirsi Pimiä

**Kestävällä maahanmuutto-
politiikalla vastataan muuttuvan
yhteiskunnan tarpeisiin, varmistetaan
asiakaslähtöiset ja sujuvat maahan-
muuton menettelyt ja tehostetaan
turvapaikka - ja vastaanotto-
järjestelmän sekä paluiden ja
palautusten kokonaisuutta.**

PERUSTEET

Suomi tarvitsee kestävän maahanmuuttopolitiikan, joka tarkastelee maahanmuuttoa kokonaisuutena. Sen puitteissa on tärkeää koota yhteen eri toimijoiden vastuualueet ja asettaa niille yhtenäiset tavoitteet. Ulkomaalaislain uudistuksella vastataan muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin, vahvistetaan asiakaslähtöisyyttä ja sujuvoitetaan lupaprosesseja.

Turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän osalta tulee uudelleen arvioida sekä kansallista lainsäädäntöä että sen tulkintaa, mm. jotta varmistetaan nopea turvapaikkapäätöksenteko ja löydetään keinot uusintahakemuskierteen välttämiseksi. Tehostamalla turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmää säästetään vastaanottokeskustoiminnan kustannuksia.

Tehokkaasti toimeenpantu paluu- ja palautuspolitiikka vahvistaa Suomen resilienssiä ja on edellytys Suomen ja EU:n turvapaikkajärjestelmän sekä Schengen-järjestelmän ja EU:n sisäisen turvallisuuden tehokkaalle toiminnalle.

Maahanmuuton tarpeet sekä muuttoliikkeet ja niiden juurisyyt kehittyvät jatkuvasti. Suomen tuleekin etupainotteisesti pystyä valmistautumaan ja varautumaan entistä paremmin erilaisiin maahanmuuton tilanteisiin, ml. häiriötilanteet. Yhteistä tilannekuvaa, analyysiä ja ennakointia on tehostettava ja kehitettävä edelleen, jotta muuttuviin muuttoliikkeisiin kuten ilmastomuuttoliike ja sen vaikutukset voidaan valmistautua paremmin ja pohjata niitä koskeva päätöksenteko oikea-aikaiseen tietoon.

TOIMIALAKOHTAISET TAVOITTEET

- Uudistetaan ulkomaalaislainsäädäntö selkeäksi kokonaisuudeksi.
- Korjataan Maahanmuuttovirastolle osoitetun pysyvän rahoituksen alijäämä vastaamaan viraston toiminnan laajuutta.
- Tehostetaan turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän toimintaa sekä paluita ja palautuksia kokonaisuutena.
- Pidetään valmistautuminen ja varautuminen muuttuviin muuttoliikkeisiin ja laajamittaisen maahantulon tilanteisiin korkealla tasolla.
- Toimitaan aktiivisesti yhteisten eurooppalaisten ratkaisujen löytämiseksi EU:n yhteisessä maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa.
- Vahvistetaan Eurooppaan suuntautuvia laillisia ja täydentäviä maahanmuutto- reittejä.

KESKEISIÄ TOIMENPITEITÄ

- Aloitetaan ulkomaalaislain kokonaisuudistushanke.
- Edistetään Maahanmuuttoviraston automaattisen päätöksenteon käyttöönottoa valmistelemalla tarvittavat lainsäädäntömuutokset ja päivitetään kansalaisuuslakia.
- Turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän toiminta sekä paluut ja palautukset:
 - varmistetaan turvapaikkapäätöksenteko 6 kuukaudessa ja uudistetaan vastaanottolakia mm. vastaanottopalvelujen lyhytaikaisuutta korostamalla;
 - etsitään keinoja välttää toistuvien uusintahakemusten kierre ja
 - kehitetään paluuneuvontaa ja laajennetaan avustetun vapaaehtoisen paluun kohderyhmää
- Varautuminen:
 - varmistetaan asiantuntevaan analyysiin ja ennakointiin perustuva tilannekuva;
 - tehostetaan turvapaikkamenettelyä ottamalla käyttöön kansallinen rajamenettely; ja
 - kehitetään häiriötilanteisiin varautumiseen ja hallintaan liittyvien säännösten kokonaisuutta.

ARVIOIDUT BUDJETTI- VAIKUTUKSET, milj. €	2024	2025	2026	2027	2028
	24,5	27,2	24,6	26,0	22,4

YHTEYSHENKILÖ Kansliapäällikkö Kirsi Pimiä

Sisäministeriö
Inrikesministeriet